

Alutaguse rahvuspargi laienduse ekspertiis

Töö seis 31.03.2021

Anneli Palo

Maastikuökoloog, PhD
(Tartu Ülikooli teadur), OÜ Metsamutt

Lähteülesanne

- Valida välja Zonation analüüsis sisendina kasutatavad katus- ja suunisliigid;
- Tõlgendada ELFi ettepanekualale koostatud Zonation programmianalüüsi tulemusi: kirjeldada ja anda hinnang, kus asuvad analüüsi tulemuste järgi looduskaitseks kõige suurema väärtusega alad;
- Anda hinnang Zonation analüüsi looduskaitseks prioriteetsusskaalal vähem punkte saanud, kuid rahvuspargi kaitse-eesmärkide kontekstis olulistele aladele;
- Hinnata ettepanekus toodud ala ulatust ning metsatüpoloogilist ja vanuselist koosseisu tervikliku Alutaguse metsaelupaigakompleksi (nn *Alutaguse laaned*) ökoloogiliste funktsioonide säilimise seisukohast.

Katus- ja suunisliigid – võivad kattuda

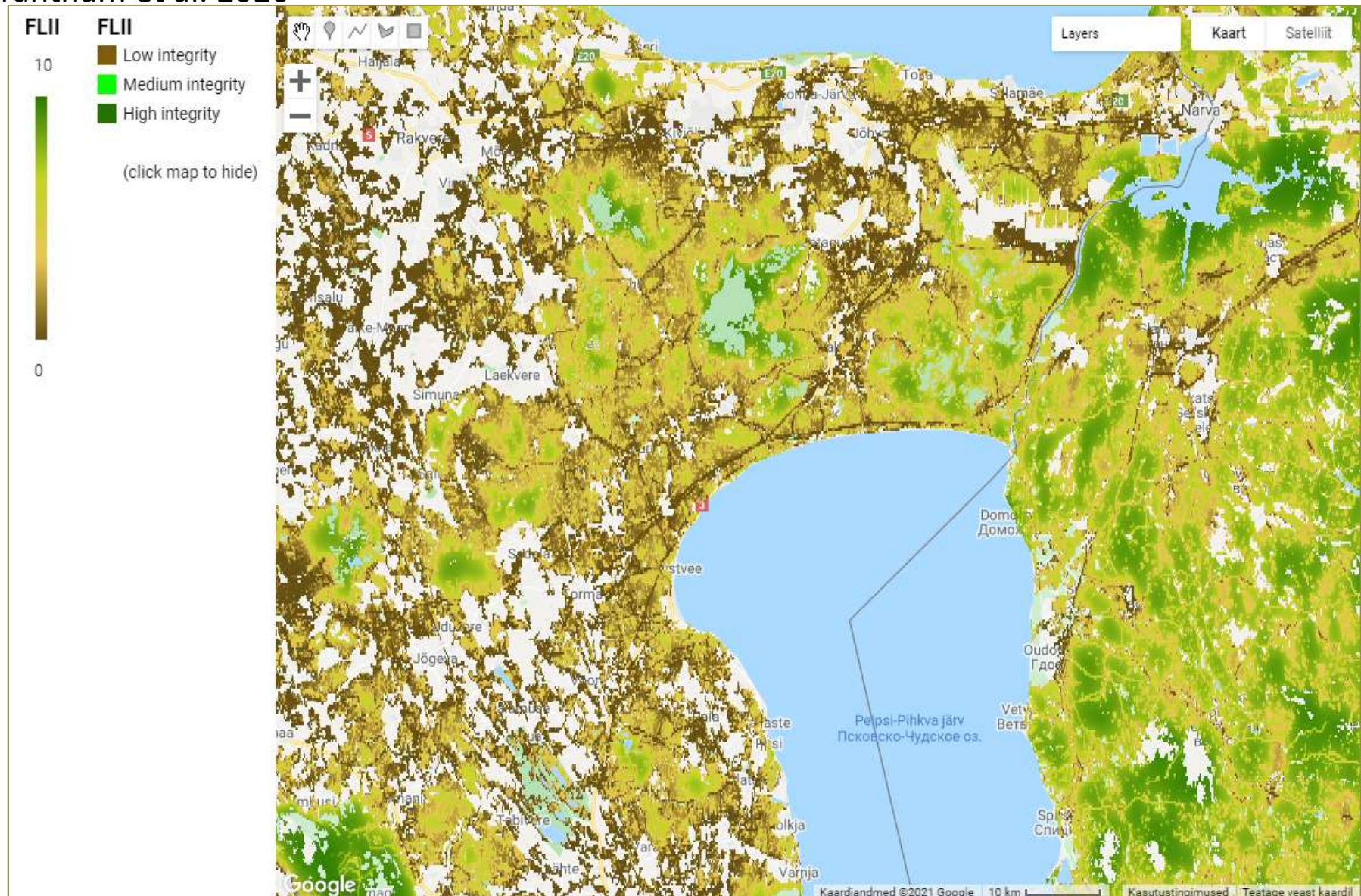
Katusliigi kaitseks vajalikel aladel säilivad temaga kattuva elupaiganõudlusega liigid;

Suunisliigid on kõige paremini kooskõlas kaitse-eesmärkidega ja säilitatavate looduslike protsessidega (Primack jt 2008).

Alutagusel: **laialehine nestik, lehitu pisikäpp, männipurelane, männisinelane ehk ebasüsik, väike-punalamesklane, metsis, kalakotkas, kaljukotkas, lendorav.**

Alutaguse kui boreaalsete metsade jätk

Grantham et al. 2020

Vastutuselupaigad

Metsaelupaikadest:

- luitemetsad 2180 laiendatud mõistes, s.t. endised põlendikud ja kriivade kuivad palumännikud kogu Alutagusel,
- vanad loodusmetsad (9010*),
- soo-lehtmetsad (9080*),
- siirdesoo- ja rabametsad (91D0*).

Oluliste metsaelupaigatüüpide näited praeguse rahvuspargi territooriumilt (fotod A. Palo)

Ohustatud liikide täpsem analüüs

ELF ettepanekuga

- lisandub enne teadaolevatest ohustatud ja kaitstavatest liikidest elupaiku ja leiukohti **63 liigile, kellest 34 liiki on tõendatult eriti ohustatud ja/või langeva arvukustrendiga;**
- seni mitte teadaolnud kaitstavaid või ohustatud liike lisandub ettepaneku põhjal **13, neist 8 liiki on tõendatult eriti ohustatud ja/või langeva arvukustrendiga.**

Valdavalt on liikide kaitse seotud 1. suurepinnalise elupaiganõudluse ja häirimatuse vajadusega nii metsades kui soodes; 2. metsamajandusest puutumatu või vähemõjutatud metsaga; 3. kuivendusest puutumatu või vähemõjutatud metsade ja soodega; 4. endiste põlengualadega. Väiksem osa liikidest seostub veekogude ja lammidega või muud tüüpi elupaikadega.

Liikide ohustatuse analüüsiks koostatud tabeli päis

Tabel 1. Alutaguse rahvuspargis (RP) kaitse-eesmärgiks olevate liikide võrdlus (RP seletuskirja järjekorras) Eestimaa Looduse Fondi (ELF) ettepanekus olevatega ning nende seisundihinnang. **Esile** on tõstetud **ELF ettepaneku eriti ohustatud** liigid: andmed EELIS 08.03.2021; Loodusdirektiivi (LD) liikide seisundi ning Linnudirektiivi lühiajalise arvukustrendi hinnang: Roasto, Tampere 2020 (U2-halb, U1-ebapiisav, FV-soodne; trend + kasvav, = stabiilne, - kahanev); taimeliikide arvukuse trendid: Kukk jt. 2020 (trend „+“ kasvav, „=“ stabiilne, „-“ kahanev); Punane Raamat (PR): EELIS 01.03.2021 (1-väljasurnud, 2-kriitilises seisundis, 3-väljasuremisohus, 4-ohualdis, 5-ohulähedane, 6-soodsas seisundis, 7-andmed puudulikud).

Liik	RP	ELF	Seisund	
Loodusdirektiivi II lisa liigid (FV soodne, U1-ebapiisav, U2 – halb)			LD	PR
ida-võsalill (<i>Moehringia lateriflora</i>)	+		FV	2
juus-kiilsirbik (<i>Dichelyma capillaceum</i>)	+		FV	2
karvane maarjalepp (<i>Agrimonia pilosa</i>)	+		FV	6
kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>)	+		FV	4
laialehine nestik (<i>Cinna latifolia</i>)	+		U1	3
palu-karukell (<i>Pulsatilla patens</i>)	+		U1	5
roheline kaksikhammas (<i>Dicranum viride</i>)	+		FV	6
soohiilakas (<i>Liparis loeselii</i>)	+		U1	4
harilik lendorav (<i>Pteromys volans</i>)	+	+	U2	2
hink (<i>Cobitis taenia</i>)	+		FV	6

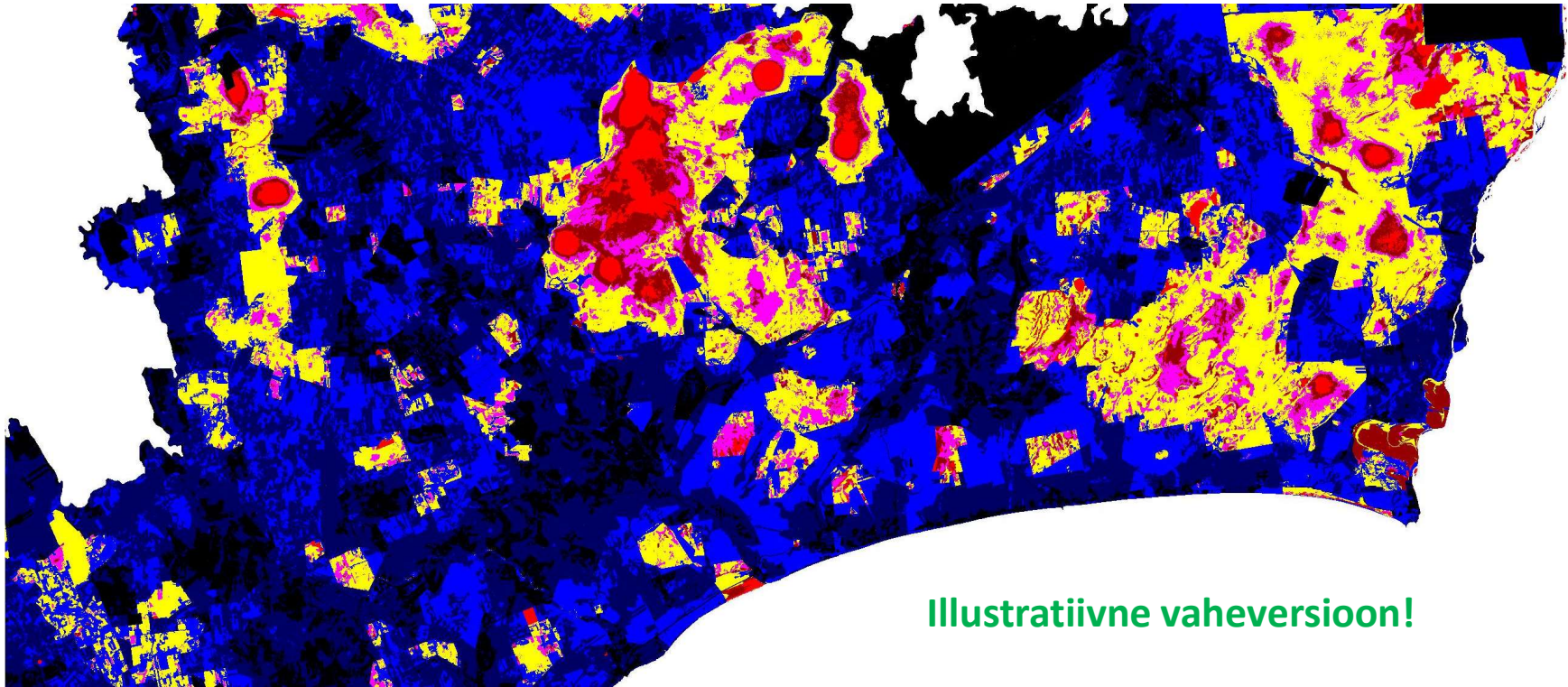
Tabel 2. Alutaguse rahvuspargis (RP) kaitse-eesmärgiks olevate elupaikade võrdlus (RP seletuskiri) Eestimaa Looduse Fondi (ELF) ettepanekus olevatega ning nende seisundihinnang. Esile on tõstetud eriti ohustatud ELF ettepanekus olnud elupaigad. Loodusdirektiivi (LD) elupaigatüüpide seisundi hinnang: Roasto, Tampere 2020 (U2-halb, U1-ebapiisav, FV-soodne; trend „+“ kasvav, „=“ stabiilne, „-“ kahanev).

Elupaigad (FV – soodne, U1 – ebapiisav, U2 –halb)	RP	ELF	LD	Trend
eelluited (2110)	+	+	FV	=
valged luited (liikuvad rannikuluitid – 2120)	+	+	FV	=
hallid luited (kinnistunud rannikuluitid – 2130*)	+	+	FV	=
metsastunud luited (2180)	+	+	U1	-
luidetevahelised niisked nõod (2190)	+	+	FV	=
liivaalade vähetoitelised järved (3110)	+		U1	
vähe- kuni kesктоitelised mõõdukalt kareda veega järved (3130)	+		U1	
vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved (3140)	+		FV	
huumustoitelised järved ja järvikud (3160)	+	+	FV	=
jõed ja ojad (3260)	+	+	U1	+
kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210*)	+		U1	
liigirikkad niidud lubjavaesel pinnal (6270*)	+		U1	
lamminiidud (6450)	+	+	FV	-
aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510)	+		FV	
puisniidud (6530*)	+		U2	
rabad (7110*)	+	+	U1	=
siirde- ja õõtsiksood (7140)	+	+	U1	+
nokkheinakooslused (7150)	+		FV	
liigirikkad madalsood (7230)	+	+	U2	-
vanad loodusmetsad (9010*)	+	+	U2	+
vanad laialehised metsad (9020*)	+	+	U1	=
rohunditerikkad kuusikud (9050)	+	+	U1	-
okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (9060)	+		U1	
soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*)	+	+	U2	=
siirdesoo- ja rabametsad (91D0*)	+	+	U1	=
lammi-lodumetsad (91E0*)	+		FV	
laialehised lammimetsad (91F0)	+		U1	

Käsil...

- Mudelite tulemuste tõlgendamine;
- Ekspertiisi kirjutamine.

Illustratiivne vaheversion!